

Justitsministeriet

Dato: 27. november 2009

Dok.: CMQ40785

Sagnr.: 2009-0091-0299

Udkast til tale til ministeren til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål K, L, M, N og O fra Folketingets Retsudvalg torsdag den 3. december 2009.

Spørgsmål K

”Ministeren bedes redegøre for konsekvenserne af den besparelse på i alt 60 mio. kr., som de åbne og de lukkede fængsler samt arresthusene er pålagt med hhv. 30 mio. kr. pr. år i 2010 og 2011.”

Spørgsmål L

”Ministeren bedes redegøre for, om den pålagte besparelse på i alt 60 mio. kr. vil betyde, at der skal ske afskedigelser, og om der er planer om at lukke fængslet på politigården, som i dag rummer nogle af de stærkeste fanger, og redegøre for, hvor disse fanger skal placeres, hvis fængslet lukkes?”

Spørgsmål M

”Ministeren bedes redegøre for, hvad besparelserne får af konsekvenser for undervisningen af indsatte.”

Spørgsmål N

”Ministeren bedes redegøre for, hvad besparelsen vil have af konsekvenser for behandlingen af indsatte, herunder om de indsatte skal låses ind for natten tidligere end det sker i dag.”

Spørgsmål O

”Ministeren bedes redegøre for, hvad besparelserne vil have af konsekvenser for arbejdsmiljøet for de ansatte. Vil der eksempelvis komme flere situationer, hvor ansatte vil være alene på et afsnit?”

1. De spørgsmål, som skal drøftes i dette samråd, vedrører alle Kriminalforsorgens økonomiske situation i de kommende 2 år frem til udgangen af den nuværende flerårsaftale, der løber til og med 2011. Jeg vil derfor give en

samlet besvarelse af spørgsmålene, hvor jeg selvfølgelig vil forholde mig også til de konkrete problemstillinger, der rejses.

Indledningsvis vil jeg gerne slå fast, at det naturligvis er vigtigt for regeringen med en stærk kriminalforsorg. Hurtig indsættelse af dømte og en sikker og effektiv strafafsoning skal kombineres med gode muligheder for misbrugsbehandling, uddannelse og gradvis udslusning, så færrest mulige begår ny kriminalitet. De ansatte skal have gode og sikre arbejdsforhold, og de bygnings- og sikkerhedsmæssige rammer skal være i orden.

2. Regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance indgik i marts 2008 en fireårig aftale om Kriminalforsorgens økonomi. Aftalen omfatter perioden 2008 til 2011.

Parterne var enige om at videreføre den styrkelse af Kriminalforsorgen, som var indeholdt i den tidligere flerårs-

aftale for perioden 2004-2007 og om at iværksætte en række nye initiativer. Det drejede sig bl.a. om

- En styrkelse af arbejdsmiljøet
- En stor uddannelsesreform for fængselsfunktionærer, og
- Bedre sikkerhed for de ansatte og flere sikrede arbejdspladser

Med aftalen blev Kriminalforsorgen tilført ca. 200 mio. kr. til de nye initiativer.

Det er samtidig forudsat i aftalen, at Kriminalforsorgen frigør midler gennem perioden. I alt skal Kriminalforsorgen over fire år frigøre ca. 100 mio. kr. De 30 mio. kr. findes ved sparede udgifter til renter og afskrivninger som følge af frasalg af bygninger.

Kriminalforsorgen er desuden som andre offentlige myndigheder underlagt de effektiviseringskrav, som følger af blandt andet centrale statslige indkøbsaftaler.

3. Kriminalforsorgens årlige bevilling udgør knap 3 mia. kr. I en økonomi af den størrelse vil der altid være en række uforudsete bevægelser. Noget bliver dyrere, mens andre ting bliver billigere end forventet.

Eksempelvis har der i Grønland været et stigende antal længere anstaltsdomme. Det har medført, at der er opstået en voksende venterkø. Derfor har Kriminalforsorgen været nødt til løbende at foretage en række kapacitetsudvidelser i Grønland.

Det drejer sig bl.a. om etablering og drift af 30 midlertidige pladser i Søndre Strømfjord, som målrettet er etableret for at reducere venterkøen på Grønland. Det er desuden besluttet at etablere 20 nye permanente pladser i tilknytning til de eksisterende anstalter i Grønland.

Der har også været merudgifter i forbindelse med ibrugtagningen af Statsfængslet Østjylland, da det har vist sig, at driftsomkostningerne er noget højere end forventet, hvilket primært skyldes høje vedligeholdelsesomkostninger på de tekniske installationer.

Kriminalforsorgen har desuden som led i beredskabet under COP 15 afholdt en række udgifter til indretning og drift af bufferkapacitet samt indkøb af en cellevogn for at kunne håndtere et ekstra højt antal varetægtsarrestanter i forbindelse med klimatopmødet i december. Formålet hermed er at kunne transportere flere indsatte til retsfremstillinger samt at have rådighed over det nødvendige antal arrestpladser i forbindelse med COP 15.

4. Som jeg netop har beskrevet, er der således en række ting, som er blevet dyrere end forventet. På den anden side er der også ting, der er gået i den anden retning.

I 2008 og delvist i 2009 stod Kriminalforsorgen således overfor et lavt belæg, som bl.a. havde sin baggrund i politi- og domstolsreformen. Behovet for pladser var i denne periode noget lavere end den kapacitet, Kriminalforsorgen har til rådighed.

På denne baggrund gennemførte Kriminalforsorgen en række midlertidige lukninger af fængsels- og arresthuspladser. I gennemsnit havde Kriminalforsorgen 200 pladser lukket i 2008.

En mindre del af lukningerne i de åbne fængsler og i enkelte arresthuse er fortsat ind i 2009, hvor der har været lukket svarende til godt 80 pladser på årsbasis.

I 2010 vil der derimod være fuld udnyttelse af kriminalforsorgens kapacitet. Tilgangen af domme og strafmasse har i 2009 ligget betydeligt højere end året før, og ligeledes er varetægtsbelægget højere end nogensinde i nyere

tid. Det betyder, at der i efteråret har været fuld udnyttelse af det lukkede system.

5. Ovenstående bevægelser understreger, at der altid i en økonomi af Kriminalforsorgens størrelse er behov for løbende at være opmærksom på, om de økonomiske rammer holdes.

Det er Direktoratet for Kriminalforsorgen, der forestår den daglige drift på Kriminalforsorgens område. Direktoratet for Kriminalforsorgen foretager i den forbindelse bl.a. den løbende prioritering af opgaverne med henblik på at sikre, at ressourcerne anvendes så effektivt som muligt.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst over for mig, at man i 2010 og 2011 har udmeldt en besparelse på 2 pct. i alle Kriminalforsorgens institutioner i 2010 og 2011 som led i den løbende prioritering og effektivisering af opgavevaretagelsen. Besparelserne er udtryk for,

at Kriminalforsorgen vil sikre, at forbruget også i 2010 og 2011 svarer til bevillingen.

Den udmeldte besparelse på 2 pct. medfører en årlig reduktion i Kriminalforsorgens forbrug på godt 45 mio. kr. i hvert af de to år.

Blandt Kriminalforsorgens institutioner er besparelsen fordelt således, at fængslerne skal spare 30 mio. kr., arresthusene 6 mio. kr., Den frie Kriminalforsorg 5 mio. kr., og de øvrige institutioner, herunder direktoratet, skal spare 4 mio. kr.

For fængslernes vedkommende er kravet indeholdt i det kontraktoplæg, som hvert enkelt fængsel netop har modtaget med henblik på indgåelse af en resultatkontrakt for 2010.

Fængslernes udmøntning af besparelsen bliver for tiden drøftet med Direktoratet for Kriminalforsorgen som en del af fængslernes kontraktforhandling.

Fængslerne skal herefter inden den 15. december 2009 indsende deres forslag til spareplan til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Udmøntningen af besparelsen for de øvrige institutioner er under forberedelse.

6. Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at sige noget præcist om konsekvenserne af de udmeldte besparelser, da den konkrete udmøntning er under udarbejdelse og tidligst foreligger 15. december 2009.

Men det er klart, at når der gennemføres besparelser kan det selvfølgelig ikke helt undgås, at aktivitetsniveauet og dagligdagen i fængsler og arresthuse påvirkes. Det er dog vigtigt at huske på, at besparelserne også gennemføres

for at sikre, at ressourcerne anvendes så effektivt som muligt.

Der er spurgt til undervisningen af de indsatte, og jeg kan i den forbindelse sige, at Kriminalforsorgen selvfølgelig vil have særligt fokus på, at undervisningen i fængslerne også fortsat er på et fornuftigt niveau.

Det kan ikke afvises, at de pålagte besparelser i begrænset omfang vil betyde reduktioner af personalet. I det omfang besparelserne medfører behov for personalereduktioner, vil Kriminalforsorgen dog naturligvis i videst muligt omfang lade det ske ved naturlig afgang, omplaceringer samt ved frivillige aftaler om fratrædelse.

Der er særligt spurgt til besparelsernes konsekvens for arbejdsmiljøet for de ansatte. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at der i flerårsaftalen 2008-2011 er bevilget ekstra midler til reduktion af alenearbejde i fængslerne. Kriminalforsorgen har endvidere igangsat en række arbejdsmil-

jøprojekter på fængslerne, bl.a. finansieret af Forebyggelsesfonden, hvilket forventes at styrke arbejdsmiljøet.

Disse centralt finansierede arbejdsmiljøprojekter indgår ikke i Kriminalforsorgens udmøntning af besparelser i 2010 og 2011. Arbejdet med forbedring af arbejdsmiljøet er således et meget højt prioriteret område, som Kriminalforsorgen i videst muligt omfang vil søge at fastholde i de kommende år.

I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt Politigårdens Fængsel skal lukkes, kan jeg oplyse, at det vil ikke finde sted. Københavns Fængsler har som led i drøftelserne om implementeringen af de pålagte besparelser selv overvejet muligheden for at flytte regimet på Politigårdens Fængsel til Vestre Fængsel og omvendt flytte en almindelig fællesskabsafdeling fra Vestre Fængsel til Politigårdens Fængsel. Københavns Fængsler har dog også udarbejdet alternative planer for at opnå denne besparelse.

Det er ikke en sag, som Direktoratet for Kriminalforsorgen har prioriteret, og jeg har fortalt direktoratet, at det kan ikke finde sted. Fængslet bliver, og de indsatte bliver.

7. Det er som nævnt ikke muligt på nuværende tidspunkt at sige noget nærmere om konsekvenserne af de udmeldte besparelser.

Jeg vil imidlertid gerne slå fast, at jeg naturligvis er klar over, at Kriminalforsorgen står over for udfordringer i den kommende tid bl.a. på grund af den verserende bandekrig. Der er i den seneste tid gennemført en række tiltag med henblik på at dæmme op for bandekonflikten, og der er i den forbindelse gennemført strafskærpelser på flere områder. Dette kan føre til en øget strafmasse og et øget antal varetægtsfængslinger.

Derudover giver de indsatte fra rocker- og bandemiljøet udfordringer for sikkerheden i Kriminalforsorgens institutioner. Jeg er naturligvis i løbende dialog med Kriminalforsorgen herom.

Direktoratet for Kriminalforsorgen overvejer for tiden sammen med Justitsministeriet det fremtidige behov for fængselspladser og mulighederne for at styrke sikkerheden, så vi undgår, at bandekrigen rykker ind i fængslerne.

Det er endnu for tidligt at sige noget om, hvilke initiativer der kan blive behov for at iværksætte, men jeg er naturligvis klar til at drøfte disse spørgsmål, når overvejelserne er afsluttet.